

УДК 343.28/.29

Ярослав Олександрович Гребенюк,

*курсант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Олександр Володимирович Олішевський,

*кандидат юридичних наук Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ЗЛОЧИН ЗА УМОВИ ПРИМУСОВОГО ДОВЕДЕННЯ ЇХ ДО СТАНУ НАРКОТИЧНОГО СП'ЯНІННЯ

Особа в стані наркотичного сп'яніння часто не перестає бути осудною, а тому даний стан не є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності. Більше того, стан наркотичного сп'яніння є обставиною, що обтяжує покарання. Це змінений стан свідомості, викликаний дією наркотичної речовини на центральну нервову систему, за якого у людини відзначаються психічні, поведінкові та фізіологічні порушення.

На практиці виникає питання про притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили злочини за умови їх примусового доведення до стану наркотичного сп'яніння. Згідно зі ст. 21 КК України, передбачається кримінальна відповідальність особи, яка вчинила злочин у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин.

Відповідно до медичного критерію виділяють такі види наркотичного сп'яніння: фізіологічне та патологічне. При першому особа за власною волею доводить себе до стану наркотичного сп'яніння, усвідомлює негативний вплив спиртних напоїв, наркотиків або інших одурманюючих речовин на психіку; передбачає характер можливої суспільно небезпечної поведінки в результаті стану сп'яніння і можливі суспільно небезпечні наслідки. За інтелектуальним критерієм встановлено, що навіть у стані глибокого фізіологічного сп'яніння особа не втрачає повністю здатності усвідомлювати характер вчинюваних діянь і керувати ними. Тому, при здійсненні злочинів у стані фізіологічного сп'яніння відсутній не тільки медичний (психічне захворювання), але і юридичний критерій неосудності, а тому така особа визнається осудною.

Від простого наркотичного сп'яніння необхідно відрізнити також і випадки патологічного сп'яніння. Під впливом психічних захворювань, що виникають на ґрунті наркоманії або під впливом різних несприятливих обставин – фізичного або психічного виснаження, нервових перевантажень та інших несприятливих обставин, навіть при незначному вживанні наркотиків, настають серйозні розлади психіки, за яких особа може вчинити суспільно небезпечне діяння в стані, коли вона не усвідомлює свої дії (бездіяльність) або не може керувати ними. В таких випадках, згідно із ч. 2 ст. 19 КК України, особа визнається неосудною, і не підлягає кримінальній відповідальності.

Таким чином, по-перше, особа, яка вчинила злочин за умови її примусового доведення до стану наркотичного сп'яніння, знаходячись в стані фізіологічного сп'яніння, не звільняється від кримінальної відповідальності, оскільки в неї залишається здатність усвідомлювати свої дії та керувати ними. Однак, незважаючи на те, що відповідно до п. 13 ч. 1 ст. 67 КК України, вчинення злочину особою, що перебуває у стані наркотичного сп'яніння слугує обтяжуючою обставиною при призначенні покарання, дана умова має розглядатися як обставина, що пом'якшує покарання. По-друге, особа, яка вчиняє злочин за умови попереднього примусового введення в організм наркотичних речовин, знаходячись в стані патологічного сп'яніння, не притягується до кримінальної відповідальності, оскільки не усвідомлює значення своїх дій та/або не керує ними.

Одержано 21.04.2020